

	Zaaknummer 00576685
Onderwerp	Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschap 2019

Collegevoorstel

Aanleiding / voorgeschiedenis

Op 20 maart 2019 worden de verkiezingen gehouden voor de leden van de Provinciale Staten en het Waterschap. Voor deze verkiezingen moeten stemlokalen worden aangewezen. Voorts moet een besluit worden genomen of de kiezer de mogelijkheid wordt geboden in elk stemlokaal binnen de gemeente zijn stem uit te brengen, het zogenaamde 'Stemmen in Willekeurig Stembureau' (SWS).

Van Stichting Burgercomité Nederland is een verzoek binnengekomen voor medewerking aan het eerste Volksreferendum buiten de Kieswet om.

Feitelijke informatie

In onze gemeente worden op 20 maart 2019 naast de verkiezingen voor de leden van de Provinciale Staten ook verkiezingen gehouden voor de leden van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel en Waterschap Aa en Maas. Op 23 mei 2019 zijn de verkiezingen voor het Europees Parlement.

Aanwijzen stembureaus

Ingevolge artikel E3 van de Kieswet moet uw college een aantal stembureaus aanwijzen in de gemeente. Op grond van de circulaire 2018-0000881651 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties moeten de stembureaus toegankelijk zijn voor kiezers met een lichamelijke beperking. Ten behoeve van die toegankelijkheid is een checklist 'toegankelijkheidscriteria stemlokalen' opgesteld. Indien één of meer stembureaus hieraan niet voldoet moet dit ter kennis worden gebracht aan de gemeenteraad.

Wettelijke grondslag 'Stemmen Willekeurig Stembureau'

Ingevolge artikel J5 van de Kieswet neemt de kiezer deel aan de stemming in een stemlokaal van zijn keuze dat ligt in de gemeente waar hij op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd en dat ligt in het gebied van het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden. In het tweede lid van genoemd artikel is aan uw college de bevoegdheid toegekend te besluiten dat kiezers kunnen stemmen in één of meer stemlokalen die liggen in de gemeente maar buiten het gebied van het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden.

Volksreferendum buiten de Kieswet om

Het Burgercomité Nederland heeft, in overleg met o.a. de organisatie Meer Democratie, het voortouw genomen in het organiseren van Volksreferenda buiten de Kieswet om. Het eerste referendum is gepland op 20 maart 2019 tijdens de verkiezingen voor de Provinciale Staten en heeft als onderwerp de zorgen rond de Klimaatverschuiving en Energietransitie. Het Burgercomité vraagt uw college om de volgende faciliteiten:

- het beschikbaar stellen van een tafel met stoel in het gebouw waar het stembureau gevestigd;
- de vrijwilligers dezelfde verzorging (lunch, koffie, sanitair) te bieden als de stembureauleden;
- de voorzitter te verzoeken een oogje te houden op de gang van zaken;
- het geven van lokale publiciteit;
- het kopiëren van stembiljetten;
- het leveren van een stembus.

Afweging

Aanwijzing stembureaus

Om het stemmen en het tellen van de stemmen goed te laten verlopen, moeten er in onze gemeente 25 stembureaus worden ingericht. Deze moeten verspreid zijn over het grondgebied van de gemeente. Bij de bepaling van de locaties is onder meer gekeken naar de ligging en het aantal kiesgerechtigden. Op bijgevoegd overzicht staat een indeling van de stembureaus in onze gemeente. Het voorstel is om deze conform dit overzicht aan te wijzen ten behoeve van de verkiezingen voor de Provinciale Staten en het

Zaaknummer 00576685	
Onderwerp	Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschap 2019

Waterschap op 20 maart 2019. Tevens is het voorstel deze alvast aan te wijzen voor de verkiezingen van het Europees Parlement op 23 mei 2019.

Ten opzichte van de laatstgehouden verkiezingen zijn er twee wijzigingen. Het stemlokaal Hunenhof (tijdelijke locatie) te Drunen wordt vervangen door De Stulp 2 te Drunen en het stemlokaal Van den Brand Verhuur te Haarsteeg wordt samengevoegd met De Haarstek. De reden hiervoor is dat de tijdelijke locatie van De Hunenhof niet meer beschikbaar is vanwege de afsluiting van gas, water en licht. Bij het stemlokaal Van den Brand Verhuur te Haarsteeg was de opkomst zodanig laag (400 kiezers) dat het niet wenselijk is om hier nogmaals een stemlokaal in te richten. In het voorstel is op de locatie De Stulp te Drunen voorzien in inrichting van twee stemlokalen.

Onderzoek toegankelijkheid stemlokalen

Alle stemlokalen zijn onderzocht en gecontroleerd op de voorgeschreven toegankelijkheidscriteria.

Onderstaand treft u het overzicht van de bevindingen aan.

LOCATIE STEMLOKAAL	DEURAUTOMAAT	OPMERKING
Gemeentehuis Drunen	X	
De Bolster Drunen		
De Remise Drunen		
Bibliotheek Drunen	X	
Het Water Drunen	X	
Zandley Drunen	X	
De Stulp Drunen	X	
Olof Palme Drunen		
Voorste Venne Drunen	X	
D'Oultremontcollege Drunen		
D'n Elshof Elshout	X	
De Schakel Oudheusden	X	
Wijkwinkel Oudheusden	X	
Seniorensociëteit Heusden	X	
Dorpshuis Herpt		Accommodatie voldoet niet aan de toegankelijkheidscriteria (hellingbaan ter plaatse van de ingang is te steil). Ook de voorzieningen in het gebouw voldoen niet aan alle eisen.
De Haarstek Haarsteeg		
Het Patronaat Nieuwkuijk	X	
Gemeentehuis Vlijmen	X	
Sint Janshof Vlijmen	X	
Bibliotheek Vlijmen	X	

Zaaknummer		00576685
Onderwerp	Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschap 2019	

De Wilgen Vlijmen		
De Vlechter Vlijmen		
MFA Caleidoscoop Vlijmen	X	
De Bussel Vlijmen		Accommodatie voldoet niet, geen invalideparkeerplaats te realiseren.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de volgende acht stembureaus niet voldoen aan de eis van een deurautomaat:

- De Bolster, Drunen;
- De Remise, Drunen;
- Olof Palme, Drunen;
- D'Oultremontcollege, Drunen;
- De Haarstek, Haarsteeg;
- De Wilgen, Vlijmen;
- De Vlechter, Vlijmen;
- De Bussel, Vlijmen.

Bij De Bussel is het vanwege de vele drempels, poortjes en hekken niet mogelijk om vanaf de nabije invalideparkeerplaats het stembureau te bereiken met een rolstoel/scootmobiel.

Het dorps huis te Herpt voldoet al geruime tijd niet aan de eisen. Hier zijn ten behoeve van de verkiezingen geen verbeteringen mogelijk.

Via een raadsinformatiebrief ware de raad op de hoogte te brengen van de stemlokalen die niet aan de eisen voldoen, op grond van de eerder genoemde circulaire.

Stemmen Willekeurig Stembureau

Provinciale Staten

De kiezer is vrij om te gaan stemmen in elk willekeurig stemlokaal binnen de gemeente. Op de achterzijde van het huis-aan-huisbiljet met kandidaten wordt kenbaar gemaakt welke stemlokalen toegankelijk zijn voor gehandicapten. Dit wordt ook op onze website vermeld.

Waterschappen

Het grondgebied van onze gemeente valt in het verzorgingsgebied van twee waterschappen: Waterschap De Dommel en Waterschap Aa en Maas. De kiezer voor Waterschap *Aa en Maas* is eveneens vrij om te gaan stemmen in elk willekeurig stemlokaal binnen de gemeente. Voor Waterschap *De Dommel* is dat anders.

Het aantal kiesgerechtigden voor Waterschap De Dommel bedraagt ongeveer 75 en voor Waterschap Aa en Maas ongeveer 34.000. De kiesgerechtigden voor Waterschap De Dommel wonen in het buitengebied van Drunen, aan de rand van de Drunense Duinen. De Kieswet schrijft voor dat de stemmen voor het waterschap (in dit geval: Waterschap De Dommel) uitgebracht moeten worden in een stemlokaal gelegen op het grondgebied van het betreffende waterschap. In het gebied van deze kiesgerechtigden is geen stembureau gevestigd. Op grond van artikel J5 van de Kieswet kan uw college een stemlokaal aanwijzen dat binnen de gemeentegrenzen, maar buiten het gebied van Waterschap De Dommel ligt, waar deze kiezers hun stem voor de leden van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel uit kunnen uitbrengen. Het dichtstbijzijnde stemlokaal is De Remise. Door dit stemlokaal aan te wijzen voor de kiezers uit genoemd waterschap voldoet de gemeente aan de gestelde eisen uit de Kieswet. Hierdoor wordt echter wel voor deze groep kiezers afgeweken van de mogelijkheid om te stemmen in elk willekeurig stemlokaal in onze gemeente.

	Zaaknummer 00576685
Onderwerp	Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschap 2019

Indien uw college daartoe besluit, zullen de bewoners van het buitengebied persoonlijk een brief ontvangen waarin staat vermeld dat zij, voor het Waterschap De Dommel, alléén hun stem kunnen uitbrengen in stemlokaal De Remise en niet in een van de overige stemlokalen binnen de gemeente. (Het ligt waarschijnlijk uiteraard voor de hand dat ze daar dan ook hun stem voor PS uitbrengen, maar strikt genomen mogen ze dat ook elders doen. Weliswaar is er dus geen uniforme spelregel voor iedere kiezer in de gemeente, maar door de persoonlijke brief aan degenen met een afwijkende regel kunnen misverstanden worden voorkomen)

Volksreferendum buiten de Kieswet om

De Kieswet staat er niet aan in de weg dat derden buiten het stemlokaal enquêtes, exitpolls of volksraadplegingen houden. Er mogen zich bij het stemlokaal echter geen omstandigheden voordoen die de behoorlijke voortgang van de zitting van het stembureau onmogelijk maken (ex de artikelen J 35 tot en met J 38 van de Kieswet). Voor kiesgerechtigden moet duidelijk zijn welke stemmingen de overheid organiseert, wat deze inhouden en hoe deze verlopen. Voor eenieder moet volstrekt duidelijk zijn dat het volksreferendum van het Burgercomité niet wordt georganiseerd door- en niet onder controle staat van de gemeente en dat deelname eraan niet verplicht is en door kiezers ook niet als zodanig wordt ervaren. Als dat niet of onvoldoende duidelijk is, ligt het niet voor de hand om hieraan mee te werken.

De Kiesraad, het Ministerie van Binnenlandse zaken (BZK) en de Nederlandse vereniging voor burgerzaken (NVVB) hebben geadviseerd geen medewerking aan dit verzoek te verlenen omdat van voorzitters en leden van stembureaus niet mag worden gevraagd om de gang van zaken van het volksreferendum in het oog te houden, temeer omdat die plaatsvindt buiten het stemlokaal. Dit zou teveel beslag leggen op de werkzaamheden van de voorzitter voor de officiële, van overheidswege georganiseerde verkiezingen. Ook zijn gemeenten niet verplicht om vrijwilligers van het Burgercomité te voorzien van service, zoals bijvoorbeeld een lunch.

Ik adviseer uw college dan ook geen medewerking aan te verlenen aan het verzoek van Burgercomité Nederland.

Inzet van middelen

De vergoeding voor het gebruik van een accommodatie als stemlokaal bedraagt € 150. Een uitzondering hierop zijn de horecagelegenheden. Zij hanteren een wisselend tarief voor de zaalhuur. De vergoedingen komen ten laste van het budget "Uitvoeringskosten verkiezingen" die voor de verkiezingen van de Provinciale Staten en het Waterschap beschikbaar is.

Risico's

Eventueel bezwaar en beroep tegen besluit tot afwijzing van verzoek om medewerking te verlenen aan Volksreferendum.

Procedure / vervolgstappen

Na de bezorging van de stempassen zullen de kiezers woonachtig in het gebied van Waterschap De Dommel persoonlijk ervan op de hoogte worden gebracht dat zij hun stem voor de leden van het algemeen bestuur van het waterschap De Dommel alleen uit kunnen brengen in stemlokaal De Remise. Ook zal het Waterschap De Dommel hiervan op de hoogte worden gebracht.

Voorgenomen besluit

Het voorstel is om bijgaand besluit conform voorgaand advies vast te stellen.

BESLUIT

	Zaaknummer	00576685
Onderwerp	Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschap 2019	

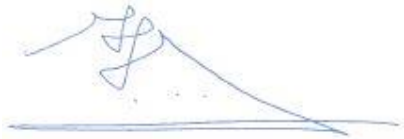
Het college van Heusden heeft in de vergadering van 22 januari 2019

gelet op: Kieswet, E3 en J5;

besloten:

- de stemlokalen conform bijgevoegd overzicht aan te wijzen;
- de gemeenteraad te informeren over de toegankelijkheid van de stemlokalen;
- uitsluitend het stemlokaal De Remise aan te wijzen voor het uitbrengen van stemmen voor de leden van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel;
- geen medewerking te verlenen aan een Volksreferendum buiten de Kieswet om.

namens het college van Heusden,
de secretaris,

mr. H.J.M. Timmermans

Publiekssamenvatting

Het college heeft besloten om 25 stemlokalen aan te wijzen voor de verkiezingen van de Provinciale Staten en het Waterschap op 20 maart 2019 en de verkiezingen voor het Europees Parlement op 23 mei 2019. Het college zal geen medewerking verlenen aan het verzoek van Stichting Burgercomité Nederland voor een volksreferendum buiten de Kieswet om.

Nummer stembureau	Naam stembureau	Toegankelijk voor minder validen	Straat / huisnummer	Postcode	Plaats
1	Gemeentehuis Drunen	Ja	Raadhuisplein 16	5151 JH	Drunen
2	De Bolster	Nee	Beukstraat 13	5151 ZK	Drunen
3	De Remise	Nee	Grotestraat 267	5151 BM	Drunen
4	D'Oultremontcollege	Nee	Tinie de Munnikstraat	5151 VW	Drunen
5	D'n Elshof	Ja	Th. J. Rijkenstraat 10 A	5154 AK	Elshout
6	De Stulp (2)	Ja	Admiraalsweg 100	5151 MR	Drunen
7	Zandley	Ja	Burg. v.d. Heijdenstraat 1	5151 HK	Drunen
8	De Stulp	Ja	Admiraalsweg 100	5151 MR	Drunen
9	Olof Palme	Nee	Aziëlaan 49	5152 JB	Drunen
10	Voorste Vennen	Ja	Anton Pieckplein 71	5152 LZ	Drunen
11	De Schakel	Ja	Vermeerstraat 58 A	5256 HL	Oudheusden
12	Seniorensociëteit	Ja	Demer 2	5256 AD	Heusden
13	Dorpshuis Herpt	Nee	Torenstraat 4 B	5256 NJ	Herpt
14	Wijkwinkel Oudheusden	Ja	Kasteellaan 23	5256 GV	Oudheusden
15	Gemeentehuis Vlijmen	Ja	Julianastraat 34	5251 ED	Vlijmen
16	De Hop - Sint Janshof	Ja	Pastoor van Akenstraat 30	5251 BL	Vlijmen
17	Bibliotheek Vlijmen	Ja	Burg. Zwaansweg 2	5251 CJ	Vlijmen
18	De Wilgen	Nee	Van Limburg Stirumlaan 2	5252 AW	Vlijmen
19	De Bussel	Nee	Wilhelminastraat 19 C	5251 ER	Vlijmen
20	Het Patronaat	Ja	Nieuwkuijksestraat 106	5253 AJ	Nieuwkuijk
21	De Haarstek	Nee	Pater van den Elsenstraat 25 A	5254 JG	Haarsteeg
22	De Vlechter	Nee	C. Huygensstraat 1	5251 LW	Vlijmen
24	Bibliotheek Drunen	Ja	Rooseveltstraat 32	5151 CR	Drunen
25	Het Water, ontmoetingsruimte	Ja	Hollandlaan 161	5152 GC	Drunen
26	M.F.A. Caleidoscoop	Ja	Jan Steenstraat 2	5251 NG	Vlijmen

Raadsinformatiebrief

Aan: de raad van de gemeente Heusden
Van: college van Heusden
Datum: 22 januari 2019
Onderwerp: Toegankelijkheid stemlokalen en verzoek Volksreferendum
Doel: ter kennisname/ter informatie
Aanleiding: circulaire Minister Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake toegankelijkheid stemlokalen
Aard informatie: informatief

Aanleiding

Op basis van artikel E3 van de Kieswet moet het college van Heusden een aantal stemlokalen aanwijzen in de gemeente voor de verkiezingen in 2019. Op grond van circulaire 2018-0000881651 moeten de stemlokalen toegankelijk zijn voor kiezers met een lichamelijke beperking. Hiervoor is een checklist toegankelijkheidscriteria stemlokalen opgesteld. Indien de stemlokalen hieraan niet kunnen voldoen moet dit ter kennis worden gebracht aan de raad van onze gemeente.

Informatie

Onderzoek toegankelijkheid stemlokalen

Alle stemlokalen zijn onderzocht en gecontroleerd op de voorgeschreven **toegankelijkheidscriteria**. Onderstaand treft u het overzicht van de bevindingen aan.

LOCATIE STEMLOKAAL	DEURAUTOMAAT	OPMERKING
Gemeentehuis Drunen	X	
De Bolster Drunen		
De Remise Drunen		
Bibliotheek Drunen	X	
Het Water Drunen	X	
Zandley Drunen	X	
De Stulp Drunen	X	
Olof Palme Drunen		
Voorste Venne Drunen	X	
D'Oultremontcollege Drunen		
D'n Elshof Elshout	X	
De Schakel Oudheusden	X	
Wijkwinkel Oudheusden	X	
Seniorensociëteit Heusden	X	
Dorpshuis Herpt		Accommodatie voldoet niet aan de toegankelijkheidscriteria (hellingbaan ter plaatse van de ingang is te steil). Ook de voorzieningen in het gebouw voldoen niet aan alle eisen.

De Haarstek Haarsteeg		
Het Patronaat Nieuwkuijk	X	
Gemeentehuis Vlijmen	X	
Sint Janshof Vlijmen	X	
Bibliotheek Vlijmen	X	
De Wilgen Vlijmen		
De Vlechter Vlijmen		
MFA Caleidoscoop Vlijmen	X	
De Bussel Vlijmen		Accommodatie voldoet niet, geen invalideparkeerplaats te realiseren.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de volgende acht stembureaus niet voldoen aan de eis van een deurautomaat:

- De Bolster, Drunen;
- De Remise, Drunen;
- Olof Palme, Drunen;
- D'Oultremontcollege, Drunen;
- De Haarstek, Haarsteeg;
- De Wilgen, Vlijmen;
- De Vlechter, Vlijmen;
- De Bussel, Vlijmen.

Bij De Bussel is het vanwege de vele drempels, poortjes en hekken niet mogelijk om vanaf de nabije invalideparkeerplaats het stembureau te bereiken met een rolstoel/scootmobiel.

Het dorps huis te Herpt voldoet al geruime tijd niet aan de eisen. Hier zijn ten behoeve van de verkiezingen geen verbeteringen mogelijk.

Het niet voldoen aan de formele vereisten van toegankelijkheid betekent niet dat er noemenswaardige obstakels zijn waardoor stemmen daadwerkelijk bemoeilijkt wordt.

De kiezer is vrij om te gaan stemmen in elk willekeurig stemlokaal binnen de gemeente. Op de achterzijde van het huis-aan-huisbiljet met kandidaten wordt kenbaar gemaakt welke stemlokalen toegankelijk zijn voor gehandicapten. Dit wordt ook op onze website vermeld.

Volksreferendum buiten de Kieswet om

Het Burgercomité Nederland heeft het college medewerking gevraagd voor het organiseren van een "volksreferendum" buiten de Kieswet om. Het college heeft weloverwogen besloten niet deel te nemen aan een "volksreferendum".